

Od kalichu ke kalichu

Březen 2004

Poslední večeře Ježíše Krista s jeho učedníky před zatčením a mučednickou smrtí je přelomem v dějinách Božího lidu. Ježíš během této večeře uzavřel s učedníky smlouvu, která se až do dnešní doby stala spolu s Ježíšovým obětováním základem pro náš další vývoj. Ježíšova smlouva zahrnuje slib dědictví, naději na vzkříšení, naději na příchod Božího království a odstranění problémů sužujících jednotlivce i celé lidstvo. Platnost této smlouvy a její naplňování se nepochybně blíží ke konci a zároveň jejímu vyvrcholení. Je to spojeno s narůstajícími potížemi jak v osobních životech jednotlivců, tak se zhoršující se situací celého lidstva. A také s novými poznatky. Proto stojí za to zabývat se jednotlivými aspekty této smlouvy z pohledu blížící se velké změny. Motivem tohoto zamyšlení jsou proto Ježíšova slova:

"Pravím vám, že již nebudu pít z tohoto plodu vinné révy až do toho dne, kdy budu s vámi pít kalich nový v království svého Otce."

která naleznete u Matouše 26:29 a u Marka 14:25.

Když Ježíš vyslovil tato slova věděl, že má zanedlouho zemřít. A zde na poslední večeři před zatčením uzavírá s učedníky prostřednictvím kalichu vína smlouvu a oznamuje, že s nimi bude po určité době pít víno z nového kalichu v Božím království. Žádná stopa po beznaději nebo panice. Ježíš nejedná bez účelu a rozmyslu, i když ví, že bude velmi trpět. Ví, že všechno, co ho za pár hodin čeká, není konec, ale důležitý krok k záchraně světa. Z dnešního pohledu Ježíš vymezil v uvedeném výroku období ohraničené dvěma kalichy, dvěma smlouvami. Nikdo z jeho tehdejších posluchačů nejspíš netušil, kolik času bude muset uběhnout, než se přiblíží naplnění Ježíšovy smlouvy o království.

K čemu tak dlouhé období vlastně slouží? Jaké otázky nás dnes napadají při myšlence na Boha a Ježíše Krista? Při myšlence na Boží království a pod tlakem starostí a obav provázejících náš život? Proč s námi nemluví Bůh nebo Kristus stejně intenzivně jako ve SZ dobách nebo v dobách Ježíše a apoštolů? Asi nám není jedno, jestli se Bůh zajímá o naše osudy a ani zda je naše úsilí správné. A jakou podporu můžeme od Boha vlastně očekávat? Na tyto otázky je zaměřeno následující zamyšlení.

Boží komunikace s Izraelity a křesťany v minulosti

Je nutné na začátku říct, že Bůh Izraele a křesťanů se od začátku prezentuje jinak než bylo zvykem v okolních národech. Ve svém zákoně nechal zapsat nařízení, že si ho Izraelci nesmějí nijak zobrazit ani jako předmět, zvíře nebo čímkoliv existujícím na zemi nebo něčím na nebi. Tím Izraelcům Bůh neusnadnil vytváření si vztahu k němu. Naopak byla to náročná zkouška víry. Všude v okolních národech měly své Bohy nějak zobrazené. A že nebylo pro Izraelce nijak lehké obracet se na beztvarého, neviditelného Boha dokazuje jejich časté odklánění k bohům okolních národů.

V SZ dobách probíhala komunikace Boha s lidmi více způsoby. Přímé kontakty s anděly, mimořádné úkazy jako hořící keř, hřmění a oblak na hoře Oreb, truhla smlouvy, stánek setkávání, desky desatera a Bohem daný zákon Mojžíšovi, prorocké vidění a sny. Z tohoto seznamu byly truhla smlouvy a stánek setkávání jedinými hmatatelnými prostředky umožňující obracet se na Boha kdykoliv to Izraelité a situace vyžadovaly. Ostatní způsoby byly plně v režii Boha. Bylo na Bohu kdy a koho kontaktuje a osloví, nebo komu odpoví na

jeho modlitby. Truhla smlouvy byla zcela mimořádný předmět. Skrze ní byly vykonány mocné skutky jako překročení Jordánu suchou nohou. Zároveň sloužila jako viditelný hmatatelný důkaz Boží přítomnosti, moci a platnosti Mojžíšovy smlouvy. Je na ní odkaz i v knize Zjevení.

Truhla smlouvy spolu se svitky Božího zákona byla až do prvního zničení chrámu stále k dispozici. Jistě mohla být využívána i ke komunikaci s Bohem. Přesto po přenesení truhly smlouvy do chrámu není zmínka, že by Izraelci tohoto prostředku využívali jinak než jako kultovního předmětu. Křesťané nic takového neměli a nemají. Od chvíle kdy byl Ježíš před zraky svých bratří vzat k Otci, neměli v rukou žádný hmatatelný důkaz, že jeho smlouva platí a žije. První generace měla ještě důkaz v podobě projevů moci Svatého Ducha vylitého o letnicích na asi sto dvacet Ježíšových učedníků. Moc projevovaná tímto prostředkem byla pro ranné křesťany viditelným důkazem Boží a Ježíšovy přítomnosti, podpory a platnosti smlouvy a naděje jim dané. Později se však téměř vytratil i tento prostředek. Křesťanům zůstala v rukou jen Bible. Přitom její řeckou část jako Boží inspirované slovo zpochybňují a neuznávají nejen odpůrci náboženství vůbec, ale i mnozí židé. Jinými slovy: křesťané nemají kromě zpochybňovaného psaného textu žádný jiný hmatatelný stálý důkaz platnosti kristovské smlouvy a Božího zájmu o nás.

Dalo by se říct, že Bůh vynaložil na komunikaci s Izraelci výrazně více úsilí než na komunikaci s křesťany. Když do toho započteme i Boží mocné skutky, je tento rozdíl ještě viditelnější. Deset egyptských ran, přechod moře a Jordánu suchou nohou, zboření zdí Jericha, pobití stotisícového vojska za jedinou noc je jen částečný výčet Božích skutků. Přesto Izraelité ve svých dějinách často odpadali od svého Boha k bohům uctívaným okolními národy. Ježíš za svého života na zemi také vykonal mnoho mocných skutků pro Izraelce a před jejich očima. Přesto řekl na adresu Kafarnaum kde se setkal s malou vírou:

"A ty Kafarnaum, budeš snad vyvýšeno až do nebe? Až do propasti klesneš! Neboť kdyby se v Sodomě udály takové mocné skutky jako u vás, stála by podnes. Ale pravím vám: Zemi sodomské bude lehčeji v den soudu nežli tobě."

Ježíš vícekrát upozornil na to, že ne Bůh, ale lidé nebyli schopni nebo ochotni komunikovat. Připomněl židům, že zabíjeli proroky (Mat.23:29-36;). Ježíš byl sám vystaven neustálému nebezpečí pronásledování, ačkoliv vykonal tolik dobrých mocných skutků. Komunikace vyžaduje dvě strany schopné a ochotné komunikovat. Židé po téměř dvou tisících letech (od Abraháma po Ježíše) nedokázali v širším měřítku komunikovat s Bohem. Jak to souvisí s námi?

Důvod Božího nezasahování do vývoje světa

Jsme na konci dlouhého období druhé smlouvy a dochází k pomyslnému dialogu zapsanému v Malachiášovi (Mal.3:13-18;):

"Příliš smělá jsou vaše slova proti mně, praví JHVH. Ptáte se: Co mluvíme proti tobě? Říkáte: Sloužit Bohu není k ničemu. Co z toho, že jsme před ním drželi stráž a že jsme chodili před JHVH zástupů zachmuřeně? Proto za šťastné pokládáme opovázlivce. Mají úspěch, ač se dopouštějí svévolností, pokoušejí Boha, a přece uniknou. Tehdy ti, kteří se bojí JHVH, o tom rozmlouvali; JHVH to pozoroval a slyšel. A byla před ním sepsána pamětní kniha se jmény těch, kteří se bojí JHVH a mají na mysli jeho jméno. Ti budou, praví JHVH zástupů, v den, který připravuji, mým zvláštním vlastnictvím, budu k nim shovívavý, jako bývá

shovívavý otec k synu, jenž mu slouží. Potom uvidíte rozdíl mezi spravedlivým a svévolníkem, mezi tím kdo Bohu slouží, a tím kdo mu sloužit nechce."

A dostali jsme se k důležitému bodu. Jedni usoudili, že sloužit Bohu nemá cenu. Proč? Protože svévolníci pokoušejí Boha, dělají co se jim zachce a nic se jim za to nestane. Jako by Bůh ztratil o zemi zájem nebo jako by ani nebyl. Není to přesně to, co vnímáme a vidíme okolo sebe? Podobná situace může vzniknout jen když se Bůh dlouho neprojeví. Vzpomeňme si na Ježíšovo podobenství o poli (Markovo 4:26-29;) na, kterém roste vedle sebe obilí i plevel. A všechno to roste přirozeně bez zásahu a člověk ani neví jak. Z jakého důvodu je svět ponechán přirozenému vývoji? V citovaném Malchijášovi je důležitá informace. Vyplývá z ní, že to způsobí vyjasnění postojů a hlavně pohnutek božích služebníků. Ale proč to trvá tak dlouho? Důvodů je více. Nejdřív musely vzniknout vhodné podmínky. Až svévolníci natolik ovlivní a změní veřejné mínění a prostředí, že bude mnohem snazší být svévolníkem než sloužit svým životem Bohu. Nepravost se musí stát zjevnou. A je řada dalších důvodů. Například aby nebyl zmařen žádný život. Proto Ježíš řekl v podobenství zapsaném u (Mat.13:24-30;), v němž je opět obilí a plevel na jednom poli, proč musí vše dozrát (Číst 13:27-30;)! Dnes, kdy život obyčejného člověka stále ztrácí na ceně, je možná těžší uvěřit, že Bohu záleží na každém.

Z citovaných Ježíšových podobenství a z Malachijáše je vidět ještě jedna velmi důležitá věc. Mojžíšův zákon obsahoval mnoho konkrétních příkazů a nařízení, které měli Izraelité dodržovat. Za jejich porušování stanovoval Mojžíšův zákon konkrétní tresty. Strach z trestu měl podpořit dodržování zákona. V běžném životě dnes také drží jednání mnohých lidí v mezích zákona jen strach z postihu. V místech, kde z jakýchkoliv důvodů dojde třeba jen k dočasnému paralyzování policie, soudů nebo se armáda vymkne z rukou zákonné vlády, dochází k rabování a zabíjení, a to i lidmi, kteří do té doby žili takzvaně spořádaně. Jedním z cílů druhé smlouvy je, aby boží služebníci jednali dobře ne ze strachu z autority, ale pro dobro samo. Z lásky k Bohu, člověku a dobru samotnému. Jako by měly zákon zapsán ve svém srdci. Pak už nebudou potřebovat nad sebou bič zákona s jeho tresty. Ale to není snadné. Ani z hlediska výchovy ani z hlediska prokazování pohnutek.

Někdo se asi zeptá, jak to souvisí s naším námětem o Ježíšově výroku o dvou kalichách? Velice významně! Na konci SZ věku, před příchodem Kristovým a zrušením chrámové bohoslužby a každodenní oběti, byl Boží lid v očekávání naplnění "**svých**" představ. Představ o zaslíbeném Mesiáši o němž psali Mojžíš, Žalmisté a proroci. I dnešní křesťané na sklonku našeho věku, mají "**své**" představy o zaslíbeném příchodu Syna člověka. Tyto představy vycházejí dílem z tradičních i novodobých názorů a nauk o Kristu, dílem z vlastních tužeb a nadějí, které spojujeme s naplněním Božích slibů. Ve skutečnosti Ježíš řekl v podobenstvích o Božím království, k čemu má sloužit doba mezi dvěma smlouvami, znázorněnými dvěma kalichy. Má sloužit k vývoji, růstu a dozrání Božího lidu pro čas žně. Jak už bylo řečeno, svět je přirovnán k poli, na němž roste vedle sebe pšenice i plevel. Vše je ponechán přirozenému růstu jako na skutečném poli (Markovo 4:26-29;). Z toho vyplývá, že Boží zásahy do tohoto vývoje nebudou patrné, aby nebyl zmařen přirozený vývoj. Vše musí vyjít najevo přirozenou cestou. I to, co bylo na počátku skryto. Musí být zřejmé, co je pšenice a co plevel. Co je zlo a co dobro. Pak teprve nastane žně. Znamená to, že jsme opravdu až do určité doby ponechání svému osudu?

O Boží výchově, podpoře a modlitbě k němu

Jestliže jsem použil slovo výchova tak to není náhoda. Připomenu zde ještě Ježíšova slova k Šimonovi zvaném Petr: "*Šimone, Šimone, hle, Satan si vyžádal, aby vás směl tříbit jako pšenici. Já jsem však za tebe prosil, aby tvá víra neselhala; a ty, až se obrátíš, buď posilou svým bratrům.*" (Luk.22:31,32;) Na jedné straně nás smí Satan tříbit. Zkoušky proto nutně přicházejí. Na druhé straně Ježíš říká, že za Šimona Petra prosil, aby jeho víra neselhala. Je zřejmé, že nešlo o snadné zkoušky. Ale Petr nebyl bez Boží ochrany. Zkoušek, ale zproštěn nebyl!

Z dopisů apoštolů je opravdu zřejmé, že vědomí blízkosti Boha bylo u nich velmi silné. Například v Žid.12:5-7; apoštol připomíná Boží výchovu: "*Což jste zapomněli na slova, jimiž vás Bůh povzbuzuje jako své syny: "Synu můj, podrobuj se kázni Páně a neklesej na mysl, když tě kárá. Koho Pán miluje toho přísně vychovává, a trestá každého, koho přijímá za syna." Podvolujte se jeho výchově; Bůh s vámi jedná jako se svými syny. Byl by to vůbec syn kdyby ho otec nevychoval?"* A v 1.Kor.10:13; "*Nepotkala vás zkouška nad lidské síly. Bůh je věrný: nedopustí, abyste byli podrobeni zkoušce, kterou byste nemohli vydržet, nýbrž se zkouškou vám připraví i východisko a dá vám sílu, abyste mohli obstát.*" Oba příklady ukazují, jak silně a živě vnímali Boží vliv na svém životě apoštolové. A Ježíš řekl: "*váš Otec v nebesích dá dobré těm, kdo ho prosí.*" (zaznamenáno v Mat.7:11;) "*A začkoli budete prosit ve jménu mém, učiním to, aby byl Otec oslaven v Synu. Budete-li o něco prosit ve jménu mém, já to učiním.*" (Jan 14:13,14;)

Na druhé straně najdeme texty, které ukazují na něco jiného. Ap. Petr ve svém druhém dopise napsal: "*Především vám chci říci, že ke konci dnů přijdou posměvači, kteří žijí, jak se jim zachce, a budou se posmívat: "Kde je ten jeho zaslíbený příchod? Od té doby, co zesnuli otcové, všechno zůstává tak, jak to bylo od počátku stvoření."* (2.Pe.3:3,4;) a ap. Pavel v jiné souvislosti napsal: "*Pokud jde o příchod Pána Ježíše, ... nedejte se oklamat, protože nenastane, dokud nedojde ke vzpouře proti Bohu a neobjeví se člověk nepravosti, ... Ten se ... povýší nade všechno, co má jméno Boží. ... Dokonce usedne v chrámu Božím a bude se vydávat za Boha.*" (2.Tes.2:1,3,4) Jak by mohli ke konci dnů přijít posměvači, kdyby existovaly jednoznačné důkazy, že Bůh a Kristus podporují své následovníky? Jak by se mohl někdo vzbouřit vůči Bohu, kdyby Bůh viditelně projevoval svou moc? Proč nás přitom Ježíš nabádá abychom se modlili, prosili, hledali a klepali? Má vůbec cenu nějakou podporu u Boha hledat a obracet se na něho?

Dnes svět opravdu vypadá, jako by byl ponechán svému osudu. A nebylo by to poprvé. Také před potopou a ve SZ dobách byla období, kdy se Bůh přímo neprojevoval a do běhu událostí viditelně nezasahoval, dokud nenastal vhodný okamžik. Například v egyptském otroctví, které trvalo přes dvě stě let, Bůh jako by nesledoval situaci a nijak nezasahoval do dění v zemi. Až se narodil Mojžíš, kterého povolal, aby vyvedl lid z Egypta, neboť nárek zotročeného lidu dolétl až Božím sluchu. Po návratu z Babylonského zajetí jsou zaznamenané projevy Boží aktivity ukončeny prorokem Malachijášem. Pak nic, až do příchodu Ježíše Krista. Doba od uzavření smlouvy s Abrahámem (1.Moj.12 a 15 kap.) do smlouvy uzavřené na Památné večeři je zaznamenaná v Bibli poměrně podrobně. Jednotlivé příběhy SZ doby ukazují, že Bůh zasahoval do situace svého lidu vždy, když byl jeho lid ohrožen buď vlastním špatným jednáním nebo když byl ohrožován z venku. Také tehdy, když sám Bůh (JHVH-Hospodin) chtěl iniciovat něco nového. Mezi těmito stavy nechával lidem prostor pro vlastní vývoj a seberealizaci jednotlivců i celého národa. Už před Ježíšem tak byli Izraelité vychovávaní k samostatnosti. Kristovská smlouva prostor k samostatnosti ještě zvětšila. A je to přirozené. Je-li pravda, že nás Bůh vychovává ke svobodě, můžeme stále chtít aby nás Bůh nebo Kristus vodili za ruku?

Přesto nejsme ponecháni jen svému osudu. Ap. Pavel napsal, že: "*... Bůh všechno řídí k dobrému těm, kdo milují Boha, kdo jsou povoláni podle jeho rozhodnutí.*" (Řím.8:28;) Když

k tomu připomenu již citovaný text o Boží výchově a Ježíšovu výzvu, abychom prosili, hledali a klepali, neboť - cituji: "*Jestliže tedy vy, ač jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, čím spíše váš Otec dá dobré těm, kdo ho prosí.*" (Mat.7:11;) je jasné, že nejsme ponecháni úplně bez pomoci. Někteří z nás zažili, nebo právě prožívají nebo v budoucnu zažijí velké osobní tragédie, které neměli, nemají nebo nebudou mít šťastný konec. Jaké pomoci se mohou dočkat oni? Ježíš předpověděl v podobenství o rozsévači, že na nás budou "*doléhat starosti tohoto věku*" (Mat.13:22;). Skutečně žijeme ve světě plném těžkostí a sami jsme nedokonalí, takže nejsme imunní vůči nemocím a následkům chyb cizích nebo vlastních a náhodám. Proto těžkosti nutně přicházejí. A zde máme my, kteří jsme na tom momentálně relativně lépe, příležitost k pomoci potřebným nebo alespoň k útěše tam, kde praktickou pomoc nemůžeme poskytnout. A nad tím vším je Boží ujištění, že nakonec budou odstraněny všechny důvody k slzám.

Zde bych se rád krátce zastavil u modlitby. Už tu zazněla otázka, jestli a jak se obracet k Bohu. Ústy proroků, Ježíše a apoštolů jsme naléhavě vyzýváni abychom se k Bohu obraceli. Proč když stejně nedostáváme téměř nikdy přímou odpověď? Na jedné straně Bůh chce nechat vývoji přirozený průběh, aby se ukázalo jak dobro tak zlo (v nás i mimo nás) a aby nakonec mohlo být vše zlé odstraněno. Na druhé straně nás nabádá, abychom hledali komunikaci s ním a obraceli se na něj v důležitých věcech. Skloubit tyto dva zdánlivě protichůdné záměry, jde jen s naší upřímnou snahou porozumět dané situaci a vírou, že i věci, které nás v tu dobu trápí, jsou Bohem vnímány a zohledňovány. I když ne vždy je to zřetelně vidět. A ne vždy tak, jak bychom si sami v tu chvíli přáli. Bůh se neprojevuje otevřeně, aby nezastrašil svévolníky svou mocí a aby na to Satan nemohl poukazovat. Ježíš i ap. Pavel shodně tvrdí, že Bůh ví, co **skutečně** potřebujeme dříve než prosíme (texty v evangeliích a dopis Řím.8:26-28;). Každý kdo svá slova v modlitbě míní vážně a kdo se obracel k Bohu o pomoc při řešení nějaké situace, zná nejspíš dobře stav, kdy se po nějakém čase na věc začne dívat jinak než na začátku. A tato proměnlivost pohledů na věc či změna našich přání nebo potřeb je respektována dříve než mi sami si to uvědomíme. Modlitba je především důkaz naší živé víry a stavu našeho myšlení a poznání.

Poznámka: Možná, že také někdy nevědomky žádáme něco, na co objektivně nemáme. Jako kdyby se třináctileté dítě modlilo, aby dostalo řidičák na auto, ačkoliv objektivní stav schopností dítěte neodpovídá nutným podmínkám k řízení auta. Samotný požadavek špatný není, ale neodpovídá možnostem dítěte.

Zároveň podle mnohých zkušeností, je modlitba velmi účinný prostředek duševní a duchovní podpory. Neboť upřímná modlitba má podobné účinky, jako důvěrný rozhovor s přítelem či zpověď. Mohu to potvrdit i z vlastní zkušenosti.

Bůh je Duch a Kristova výzva: „Proste, hledejte a tlučte“, je proto především výzvou k hledání Boha a Božího království. Nebudme proto zklamaní, když na své prosby, hledání a tlučení nedostáváme bezprostřední a přímou odezvu. Vůbec to neznamená, že naše snahy nejsou vnímány, nebo že jsou přehlíženy. Je to jako bychom se stali vyslanci v cizí zemi, kde je zkažené životní prostředí, zuří válka, mor a panuje nespravedlnost. Cokoliv se v té zemi stane, může dolehnout i na nás. To riziko podstupujeme. Máme však výhodu, že jako vyslanci ve službách jiného Pána, dostaneme za svou práci odměnu. Takže zatímco lidé bez víry trpí podobně stejně jako my bez nároku na odměnu, my alespoň víme, že náš život v Pánu není nadarmo.

Jakou podporu můžeme od Boha očekávat? Můžeme čekat podporu všeho, co je pro nás dobré vzhledem poznání pravdy, k zachování víry a naděje, k získání věčného života, k vytvoření a

zachování přátelství s Bohem a k získání vlastností, vedoucích ke skutečné svobodě Božích synů. Přitom jde o to, abychom se učili žít podle Boží vůle. Ne kvůli vlastním výhodám nebo ze strachu z Boha, ale pro pravdu a dobro samotné.

Závěr

Vzhledem k vývoji ve světě musíme počítat s narůstajícím tlakem na naši víru ve splnění Božích zaslíbení. Můžeme očekávat, že se splní výše citovaná slova o posměvačích a vzpouře proti Bohu. A také musíme počítat se zhoršujícími se podmínkami k životu. Proto jsem připomněl, jaké jsou alespoň některé důvody, proč **dočasně** Bůh viditelně nezasahuje do vývoje světa. Tyto důvody se pomalu naplňují a s tím se blíží i chvíle, kdy bude Kristus pít nový kalich vína v Božím království.

[Zpět na seznam](#)